

VPLYV LOGISTICKÝCH NÁKLADOV NA EFEKTÍVNOSŤ PODNIKU

IMPACT OF LOGISTICS COSTS ON BUSINESS EFFICIENCY

Katarína Teplická

Abstract : In this paper we follow the logistic cost of the company that affect economic efficiency. In the area of logistics processes, the company may achieve significant savings in logistical costs, which will be reflected in business efficiency. Management of logistics costs also affects the achievement of the competitiveness and customer satisfaction.

Keywords: costs, logistic, efficiency, profit.

Abstrakt:

V príspevku sledujeme logistické náklady podniku, ktoré ovplyvňujú ekonomickú efektívnosť. V oblasti logistických procesov môže podnik dosahovať významné úspory logistických nákladov, ktoré sa premietnu v efektívnosti podniku. Riadenie logistických nákladov má vplyv aj na dosahovanie konkurencieschopnosti a spokojnosť zákazníkov.

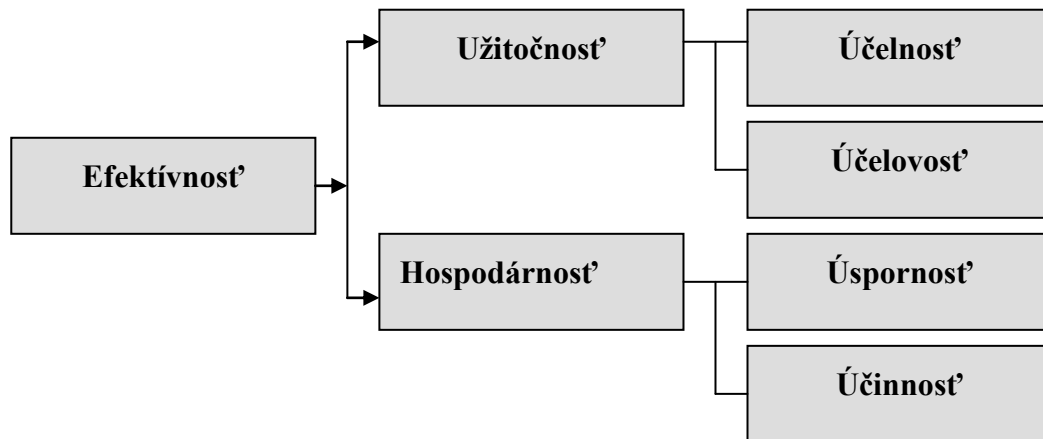
Kľúčové slová: náklady, logistika, efektívnosť, zisk.

ÚVOD

Náklady podniku vo všeobecnej rovine predstavujú ekonomickú položku, ktorá môže ovplyvňovať fungovanie podniku a jeho ekonomický rast a rozvoj. Ak náklady preyšujú hodnotu realizovaných tovarov a služieb, čo sa odzrkadlí v hodnote tržieb podniku, nastáva situácia, že podnik je v strate a to môže negatívne ovplyvniť jeho inovačné aktivity, ktoré sú v oblasti logistiky dôležitým kľúčovým faktorom úspešnosti. Stratégia podniku v oblasti logistických procesov musí byť zameraná na úspory času, rast kvality a znižovanie nákladov.

Logistické náklady predstavujú ekonomickú kategóriu, ktorá vzniká v súvislosti s činnosťami v logistickom reťazci. Ide o náklady na objednanie, manipuláciu s materiálom, skladovanie, balenie, prepravu a pod. Konceptia celkových nákladov je kľúčom k efektívnemu riadeniu logistického procesu. Macurová definuje logistické náklady ako „*všetky náklady ovplyvnené spôsobom organizovania a riadenia tokov, a to vo všetkých článkoch logistickej siete.*“ [3] Z rôznych prieskumov vyplýva, že skutočný podiel logistických nákladov na celkových nákladoch podniku sa pohybuje v rozmedzí okolo 10 – 30 %. Celkové náklady podniku ovplyvňujú efektívnosť podniku a čím je kategória nákladov vyššia ako kategória výnosov,

tým je hodnota efektívnosti nižšia. „Náklady sú dôležitým kritériom efektívnosti vynakladaných prostriedkov a indikátorom úspešnosti podnikateľského subjektu.“ [1] Cieľom dosahovania efektívnosti podniku je zamerať sa na znižovanie nákladov, zvyšovanie hospodárnosti, zvyšovanie tržieb, rast inovácií, zvyšovanie kvality, bezpečnosti a pod.

Obr. 1: Synergické prepojenie medzi ukazovateľmi výkonnosti.

Dosahovanie výkonnosti podniku je prepojené s kritériom efektívnosti, čo znamená plnenie stanovených cieľov podniku po finančnej a nefinančnej stránke tak, aby smerovanie podniku znamenalo rast a rozvoj v budúcom období a kritériom hospodárnosti, čo znamená využívanie ekonomických zdrojov v takom rozsahu, že pri určitých vstupoch dosiahneme najvyšší objem požadovaných výstupov.

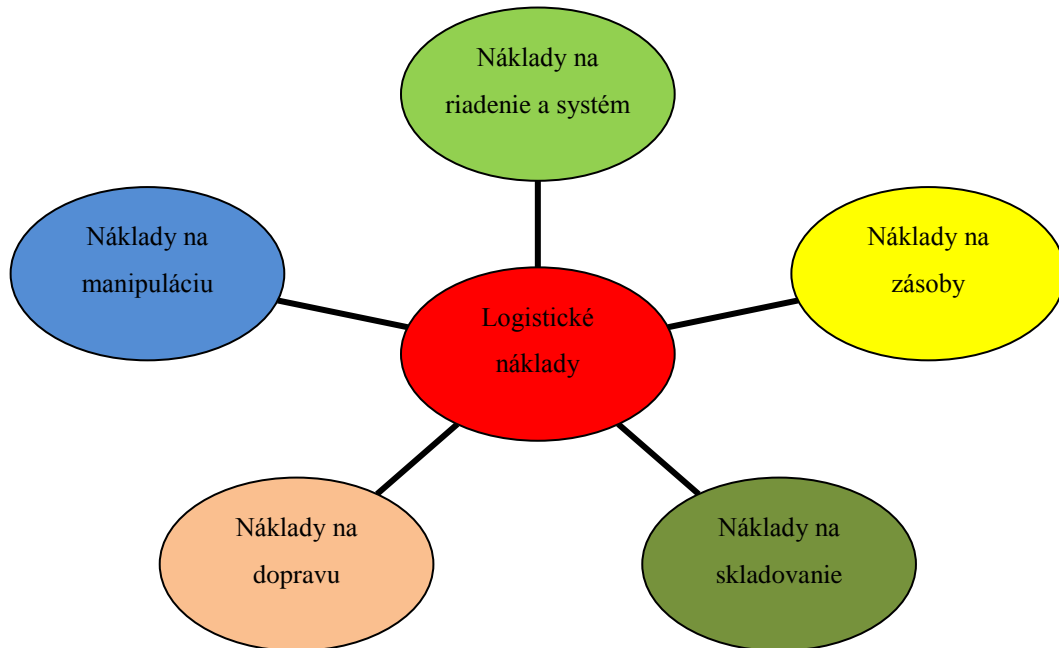
Dôležitou súčasťou dosahovania výkonnosti podniku je predovšetkým zamerať sa v oblasti logistických procesov na skracovanie doby vo výrobe, nízke náklady, vysokú kvalitu, efektívny systém nákupnej a zásobovacej logistiky, výrobné a technologické inovácie a pod.

Kľúčom uspokojovania potrieb zákazníkov je integrácia všetkých článkov logistického reťazca, ktoré umožnia minimalizovať čas, zlepšovať služby zákazníkom. Logistické ponímanie sa z tohto dôvodu orientuje skôr na celkové riešenie problémov a integráciu všetkých článkov logistického reťazca, vrátane tých procesov, ktoré v ňom prebiehajú. [2]

Náklady sú dôležitým ukazovateľom kvality a hospodárnosti podnikových procesov. Úlohou manažmentu je náklady plánovať, analyzovať, riadiť, vyhodnocovať a smerovať ich vývoj v kontexte neustáleho zlepšovania. V posledných rokoch sa náklady začali sledovať a riadiť podľa jednotlivých podnikových procesov napr. logistické procesy.

LOGISTICKÉ NÁKLADY

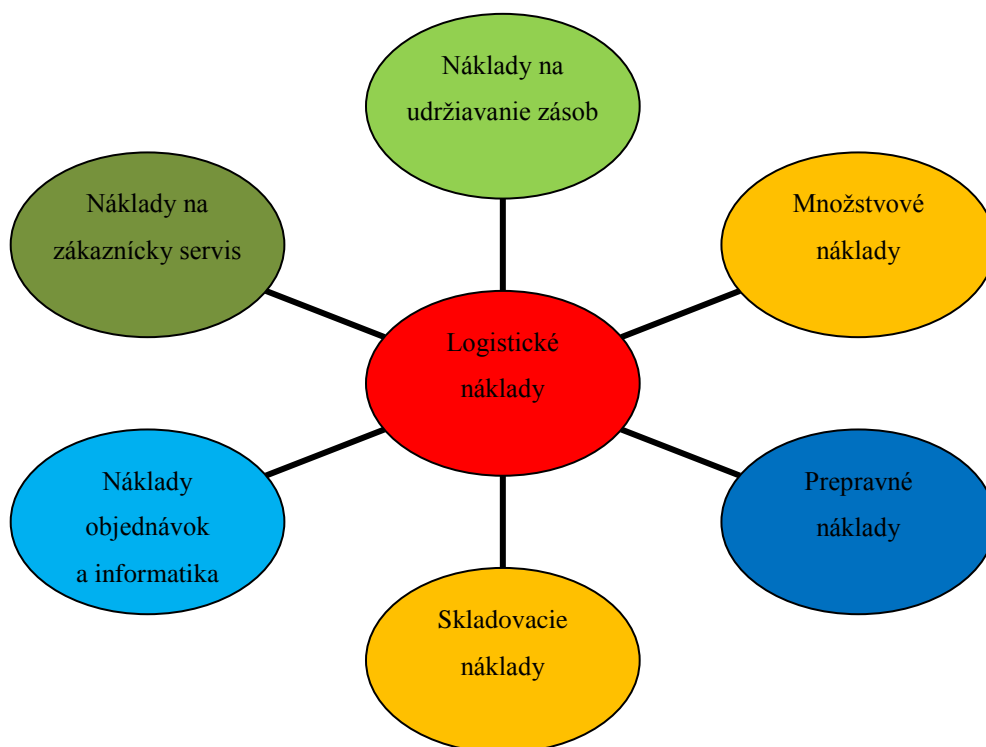
Prístupy sledovania logistických nákladov v podnikoch sú rôzne. Každý podnik si môže stanoviť kategórie logistických nákladov podľa interných podmienok a predmetu podnikania. Z teoretického hľadiska k členeniu logistických nákladov pristupujú autori rôzne. Podľa Ch. Schulteho možno logistické náklady rozdeliť do 5 skupín:

Obr. 2: Logistické členenie nákladov podľa Schulteho.

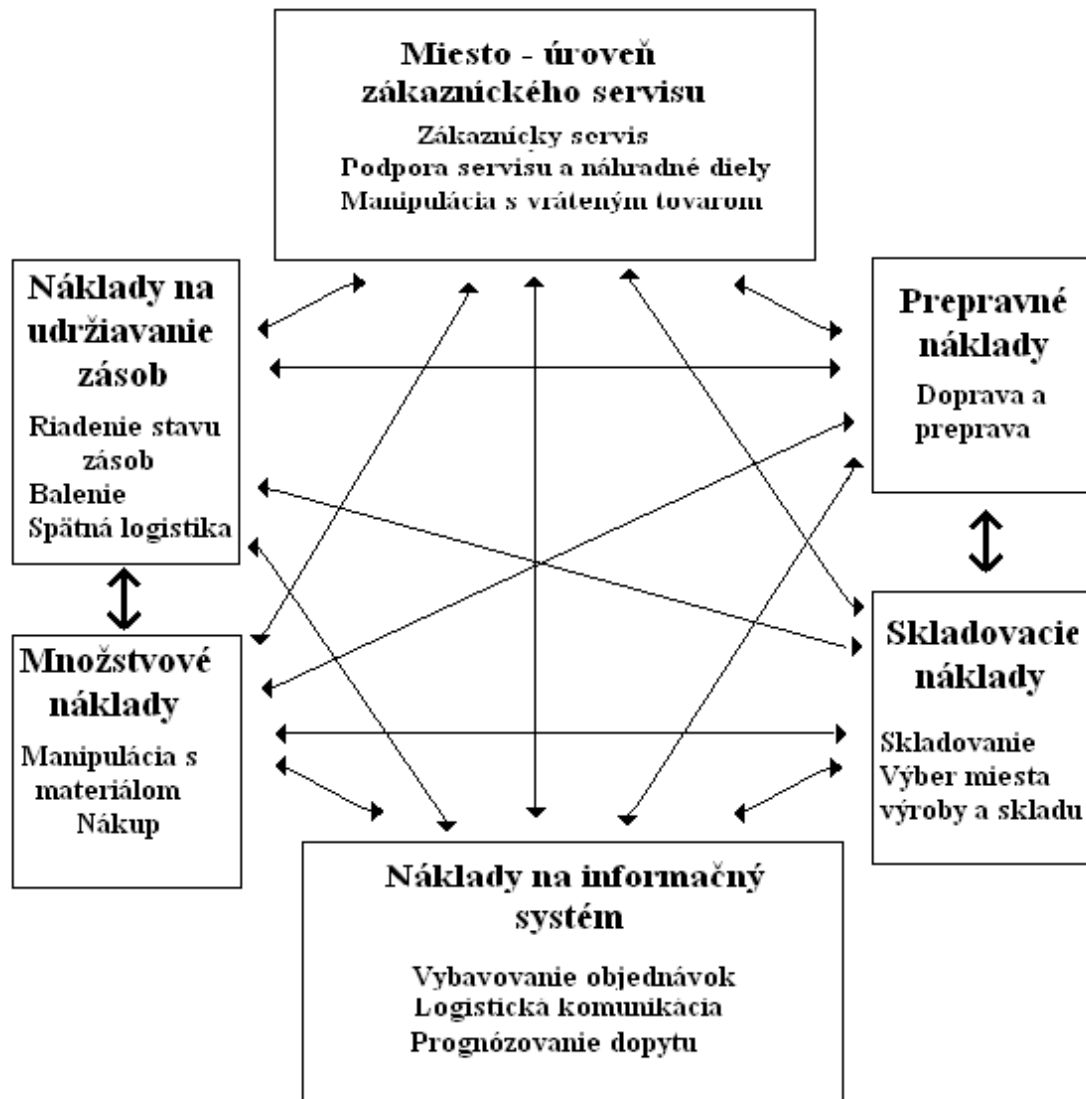
Náklady predstavujú ekonomickú kategóriu, ktorá vyjadruje peňažnú hodnotu spotreby a opotrebenia výrobných faktorov. **Náklady na riadenie a systém** – patria tu náklady na formovanie, plánovanie a kontrolu hmotných tokov, náklady na čiastkové funkcie plánovania výrobných programov, dispozičných činností, riadenia výroby a pod. **Náklady na zásoby** – vznikajú na základe udržiavania zásob a viazaním kapitálových nákladov na financovanie zásob, rôznych druhov poistenia, znehodnocovania a strát. **Náklady na skladovanie** – patria sem náklady z fixnej zložky, ktorá je určená na udržiavanie skladovacích kapacít v pohotovosti a zo zložky kvázi variabilných nákladov na uskutočňované uskladňovacie a vyskladňovacie procesy. **Náklady na dopravu** – patria sem náklady na vnútro podnikovú a mimo podnikovú dopravu. **Náklady na manipuláciu** – sú to všetky náklady na balenie, manipulačné operácie a komisionársku činnosť.

D. Lambert rozoznáva 6 nákladových položiek na logistiku (obr.3).

Obr. 3: Logistické členenie nákladov podľa Lamberta.

Náklady na udržiavanie zásob – patria tu náklady spojené s riadením zásob, balením tovaru, náklady na aktivity spojené s pojmom spätná logistika. **Množstvomé náklady** – „majú svoj pôvod v množstvách, o ktoré ide v procese nákupu/obstarania tovaru a v procese výroby.“ Tieto náklady súvisia so zmenou v nakupovaných množstvách. **Prepravné náklady** – sú spojené s prepravou tovaru. Tieto náklady možno členiť podľa zákazníkov, vyrábaných produktov a pod. Prepravné náklady sa výrazne menia v závislosti od objemu dodávok, hmotnosti dodávky, prepravnej vzdialenosti, miesta pôvodu, miesta určenia a druhu prepravy. **Skladovacie náklady** – vznikajú v procese skladovania tovaru a v podstate sú ovplyvňované výberom miesta výrobných kapacít a skladov podniku. Patria tu všetky náklady, ktoré vznikajú v nadväznosti na zmenu počtu alebo zmenu umiestnenia skladov. **Náklady na vybavovanie objednávok a informatiku** – patria tu náklady, ktoré sú spojené s činnosťami, ako sú vybavovanie objednávok (odovzdanie objednávky, zadávanie objednávky do systému a spracovanie objednávok, avizovanie dopravcov a zákazníkov o odoslaní a pod.). **Náklady spojené so zákazníckym servisom** – medzi náklady, ktoré môžu vyplývať z nedostatočnej úrovne zákazníckeho servisu, sú náklady, ktoré súvisia so stratou predajnej príležitosti. Patria tu všetky náklady, ktoré sú spojené s podporou zákazníckeho servisu (popredajný servis) a manipuláciou s vráteným tovarom (reklamácie).

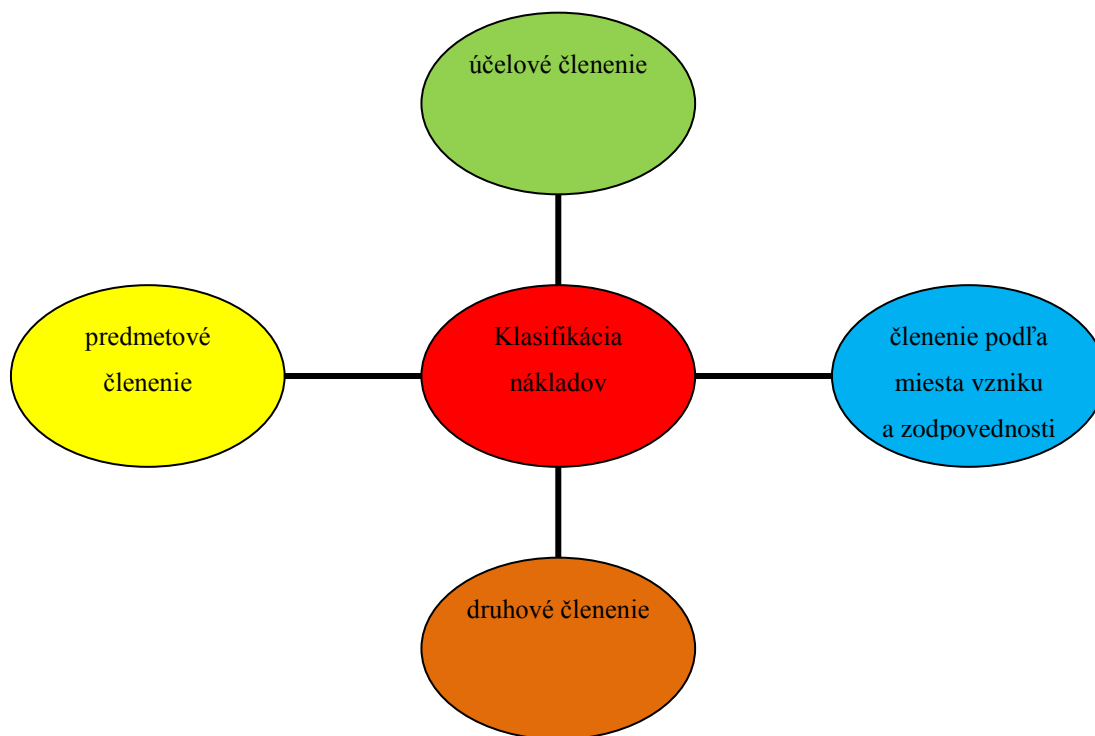

Obr. 4: Základná synergia logistických nákladov.

V praxi sa už využíva prístup riadenia nákladov podľa procesov resp. činností a pre oblasť logistiky je to veľmi vhodný nástroj na evidenciu a riadenie logistických nákladov. Logistické činnosti v rámci logistických procesov predstavujú rozsiahlu agendu informácií o logistických nákladoch a je účelné sledovať logistické náklady čiastkovo, čo môže prispieť podnikom k zefektívneniu procesov a hľadanie nedostatkov, rezerv v jednotlivých logistických procesoch.

Takýto procesný prístup sa v konečnom dôsledku premietne aj v technickej, technologickej, ekonomickej a finančnej oblasti podniku. Neustále zlepšovanie podnikových procesov je základom pre rast a rozvoj podniku a dosahovanie konkurencieschopnej výkonnosti podniku.

Petrbok uvádza, že na riadenie logistiky je nutné zachytávať náklady na logistiku v určitom členení – klasifikácií, ktorá súvisí s ekonomickým aspektom podnikania (obr.5).

Obr. 5: Klasifikácia logistických nákladov podľa hľadísk.

Účelové členenie – znamená sledovať a sumarizovať náklady podľa druhov logistiky a v rozložení na logistické úseky, **Členenie podľa miesta vzniku a zodpovednosti** – sú to náklady v príslušných logistických hospodárskych strediskách, **Druhovú členenie** - sú to náklady podľa vstupujúcich výrobných faktorov a náklady v usporiadaní podľa kalkulačného vzorca v členení na jednotkové a režijné náklady, **Predmetové členenie** – sú to náklady, ktoré keď vymedzíme ako jednotku kalkulácie, zákazku alebo logistický výkon, budeme sledovať nabiehajúce náklady na túto jednotku. [3]

Základná synergia logistických nákladov v logistickom systéme zahŕňa logistické činnosti, ktoré spôsobujú vznik rôznych nákladov. Náklady vznikajú v rámci logistických činností ako sú zákaznícky servis (customer service), prognózovanie dopytu (demand forecasting), riadenie stavu zásob (inventory management), logistická komunikácia (logistics communications), manipulácie s materiálom (material handling), vybavovanie objednávok (order processing), balenie (packaging), podpora servisu a náhradné diely (parts and service support), stanovenie miesta výroby a skladovanie (plant and warehouse site selection), nákup (procurement), manipulácia s vráteným tovarom (return goods handling), spätná logistika (reverse logistics), doprava a preprava (traffic and transportation), skladovanie (warehousing

and storage). Podniky môžu rozhodnúť o tom, ako budú klasifikovať náklady z hľadiska logistických procesov. Účelné a účelové vynaloženie logistických nákladov podniku prispeje k zvýšeniu hospodárnosti a efektívnosti podniku.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- [1] TEPLICKÁ, Katarína: *Základy manažérskeho účtovníctva*. Košice: edičné stredisko fakulty BERG, 2009. 100 s., ISBN 978-80-553-0277-5
- [2] DRAHOTSKÝ, I.- ŘEZNIČEK, B.: *Logistika: procesy a jejich řízení*. Brno: Computer press, 2003. 334 s., ISBN 80-7226-521-0
- [3] VIESTOVÁ, K. – ŠTOFILOVÁ, J. – ORESKÝ, M. – ŠKAPA, R.: *Lexikón logistiky*. Bratislava: Ekonóm, 2005. 266 s., ISBN 80-225-2007-1
- [4] SIXTA, J. – MÁČAT, V.: *Logistika: teorie a praxe*. Brno: Computer press, 2005. 315 s., ISBN 80-251-0573-3
- [5] TARABOVÁ, Z.: *Moderné prístupy k riadeniu zásob*. Logistický monitor ISSN 1336-5851
- [6] KÁDÁROVÁ, J., KÁDÁR, G.: *Úloha inovácií pre rast konkurencieschopnosti podniku*. In: *Manažment - Teória, výučba a prax 2009*. - Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl M. R. Štefánika, 2009 S. 145-151. ISBN 9788080403737

Kontakt:

Doc. Ing. Katarína Teplická, PhD.

Fakulta BERG, TU Košice

email: katarina.teplicka@tuke.sk